

EN BOZO

DUNDELLE LAAFYE YEE XAWURAN XUMA MALI NIJI
MAN KIRE ALISE BADU PAYINIYE TOO PA.

Tómotisen

Inno, Mali Erepibiliki Goforɔnaman yee mwo murutina seɗeye manye ɗa yee suundo yaa xelesyenlele i, suye xayi kuu 24, 2014 juun ;

Ki boɓo teleni Aliseri nowun g'i xawuran mene hukumu niɗi man xa seyina xelesyenlele ki ben man xuma Alise, suye xayi kuu 24, 2014 juun, sila ki xo hiniya be xawuran yee laafye kire syen te man xa son gu loon fyewu ponuma taa g'i ye karen x'a xeeni Asawadi ;

In syenɗe xa swo manyintye sawalenyaye tomo gu ma, ye ɗwon xa Aliseri ni, CEDEAO ma, Afiriki Kabu(UA) ma, OCI ma, Burukina, Moritani, Niseri, Niseriya yee Cadi, man syen xa sawalenyaye ka ni ;

Xagilejagabɛɛ xoro i Mali laxaala xuma yee xerenxerenma ma son syen sonye manye xa in wele Mali ponuma taa g'i xuma ;

Ki syen paa xa xarina be kuni sewe gu saawuye loon fyewu yee be xawuran kyenni jamana gu syen niɗi man saawu xa payina ki taarixi toyi xuma kwonna syen pa man xagile xa Mali siiya kusɗa i ;

Ki syen tejerɛ a niɗi maa ki jamana gu kwonya xa haana in torini xagile toriye pa manye xa duɗena terenbariya ma, xa jadekumɛ siiyaye, danbeye, kireye yee payintoye sibaye ma Mali niɗi ;

Ki syen duɗɛ maa Mali ponuma taa gu kyensye na in lagulani kire, mwɗya yee danbe syen pa baana man xa haana ;

Ki syen duɗɛ maa ponuma taa gu merenbaana xa haana in kesemani gon jade ma be s'a xuma son syen sewe xorɗye xa kyen ye ma ye ɗwonɗe ɗa bilanbaanaye xorɗni ;

Ki syen duɗɛ maa saaininjwon taaɗa na be, laafye yee basigi na yaa gon ki bilantaama g'i, merenbaana mayin yee xoonaya na tawa nafolo nabɛɛ i, haadamajwon hageye, kiidi xudinbaana mayin syen na in wele sariya syen pa be xɗaamaya son ;

Ki syen duɗɛ maa masiwa yee mwɗgwe xolo gu na in son waajibi ;

Ki xa syegε a pa b'a se ki xa xarina Afiriki yee dupan sariya payinaye ma ;

Be ki xagile tɔyi bεn xεlenaye yee xoriya manye bayi ηwɔnye weleya yee ye kɔɔsin niāi ;

Ki xawura kuni sεwε guye ma, ye ηwɔnye xa :

TAA 1^{nan} : BεNYE, LAAYIDUYE YEE XAANLOYIYE SILA SɔN GU XO LɔɔN FYEWU

Baabu 1^{nan}: Bεnye yee laayiduye

Suujwɔn 1^{nan} : Ki syen syegε be laayidu lee, xεlsyenlεε xagile pa, be xawura kuni sεwε guye ma:

- a) Be duηε Mali kwɔnya ma, a tεɛnbariya ma yee a xɔɔɔya xeeleni jamana gu taa syen i, yee tεmε, Mali xa erepibiliki ni, diinakεsεmani xa man niηi;
- b) Be duηε danbeye yee xoye sii kusεya ma yee be so ye tin kyen yee be jamana gu jwɔnye syen taanto sarja kiini, xεɛnxeɛnna ma yaloye yee xalinbeye, jamana gu taani i;
- c) Be duηε jamana gu jwɔnye na ye sεwεye nabaa ye tεmε te mεɛ baana pa man xa jadekumε ye jaatiye xaminye yee ye numaaxoye ma;
- d) Be lamankεsεmani wele eresɔn guye naan be saa ye kirεɔye xuma;
- e) Be in xeri sɔn la politiki syen pa yee be duηε bεnbaryaye na in baa payinbolɔya yee jyεmunbolɔya pa;
- f) Be duηε haadamajwɔn hageye ma, a danbe yee a sagopɔ xoloye yee diina syen ma;
- g) Be yuruguyurugu yee āaxibariya sɔn;
- h) Be xεnηaamaniηa, dɔɔgu toore yee jamanaye naan ηuηubεε sεwεye sɔn.

Suujwɔn 2na: Syen duηε be in paaxari be kuni xawuranlεε gu niηipɔ syen baari in syen pa yee be in taanto taa man n kan.

Suujwɔn 3na: Mali laamusuuye xo ye paaxari be sariya toriye lee sila kuni xawuranlεε gu xo syen kirε; ye xo ηwɔn wele be saa sɔnya turo guye yee sawaleniya guye tɔn gu xagileyixoye mεnε xɔɔ i.

Suujwɔn 4na: Dawarenye manye xa seyina kuni xawuranlεε g'i weleya xa in sindi ponuma taa gu eresɔn guye ɔ i panan, ηwɔn te dawaren xεɛnxeɛnna manye ā'e

xari ye te xada. Dawaren seyina guye xa ye weleya jamana gu taa turo guye tɛmɛ niŋi.

Baabu 2na: Daliilu manye xa toyi sɔn gu xo lɔn fyɛwu

Suujwon 5na kuni xawuranlɛɛ gu kun xa be be baada laafyɛ tin Mali niäi man xa yaa saawu ni be bɛɛpa jamanaye jamaataani yee be duãan taaãa. A xa sɔn gu lɔn jɛmunbolɔya pa man xa tindina kuni xagilela guye xuma:

Gere gu xeni Asawaadi

Mali ponuma taa mwo karen juŋu xa xarina Asawaadi man xa ye pa taamase yee xagilexɛnɛ ni ye danbe ma, ŋwɔnye tɛmɛ xa jamana gu jwɔnye ni. Bɛn xa haana in wele a faamun xuma man te Mali kwɔnya yee a tɛɛnbariya kyaãa.

Sɛwɛ manye xa ma yaa saawu ni be be laafyɛ yee xawuran tin jamana g'i.

Sɔn guye xa sorosyɛgɛ man gu wele Mali ponuma taa g'i, saali a ja na in mana politiki syen nɔ pa. Ŋwɔn hukumu i, Babu xolo xa be in payini, kɔɔsin komite gu jidɛ pa, badu man i sɔnya guye syɛn tɔɔɔn mwɔye xa bye , sii te pason in bolɔ te, sila mali jwɔnye na ye xagileyixo se sɔn guye saawuye xuma. Ŋwɔni badu gu tɔɔpa, Asawaadi sɛwɛ gu ja xo in mana. A xa haana bye xagile mayinye tin manye x'a toyi Mali xa bayi kuni balaawu g'i, man xa jamana gu taa syɛn paaxari sɛnbɛni Mali kwɔnya yee jamana gu jwɔnye xawuran i. Laafyɛ, kwɔnya yee xawuran bɛnlɛɛ xa be in myɛni, syɛn xa in sago kirɛ man niŋi be sɔn gu saawuye toyiya sila Mali kwɔnya yee a tɛɛnbariya xo sabati.

Sewe manye xa ma bye mere manyin tin.

Kuni sewe seyina guye xorc i, son gu lowujenni te mene mere xorc i man xa jadekume
gere guye sewe xerenxerennaye ma in xa sye:

- be laamusuu guye sogoro baana ninji, man xa in tindi kabulwuye xuma, manye

tomoye x'e lee jamaawote pa yee be pon kori ye senbeya ma;

-ereson guye mwoye x'e seweye nabaa ye teme te;

-ponuma mwoye kuseni jamana gu laamusuuye ninji;

-kidixudinto guye tulaani mwo guye payintoye ma sila haadamajwonye hageye xo
senbeya jamana g'i;

-jamana gu lakamu yee a taaãa x'e weleya Mali kwonya hukumu i yee jamana ereson
guye syen mwoye na tawa sorodaasiya i, ye syen laman na kesema;

- payinto guye mwo guye too na lo ye lakamu i jango ponuma taa guye;

-Jamana gu lakamuyaye yee a taaãayaye na syege swo ponuma taa g'i porporporo;

-be gere xerenxeren ponuma taa gu ereson guye kyensye te, man boloxayi konsayi
yee in tooon kyensye dawaren xa man te, man xa kesema ye laxaawaye ma syen syen
pa. Nwoni dawaren gu musaxaye xa bayi jamana gu nafoloye yee dupan jidenboloye
nafoloye niäi;

-dunan korɔrananɓɔɓɔye syen xo paaxari sila kuni xawuranlɛɛ gu niɲipɔye syen na ye
baari ye syen pa yee xayin manye xa haana ye wele jide politiki syen pa,
korananɓɔɓɔya syen pa, nafolo syen pa, dawaren yee toyi syen pa;
-Suunɔɔye n'e yaa xawuranlɛɛ g'i naman naanpa waadu lowu xa kumɛ.

TAA Iɪna : POLITIKI YEE LAAMUSUUYE SɛWɛYE

Baabu 3na: Laamu welenbaana yee kabulwuye tɛɛnbaana

Suujwon 6na: Syen dunɛ laamusuu guye n'e sogoro baana i man x'a toyi ponuma
mwoye, b'e toyi jamanajwonya hakika i, n'e tɛmɛ sɛwɛye nabaa be saa tɛmɛmɛɛ
xuma sila ye taanto xo kusɛya jamana gu laamusuu guye niɲi. ɲwon laa, kuni
dawarenye xa swansaanina:

Payinto g'i

-Eresɔn syen yee in Eresɔn Polo man xa payi jamaawote pa; jamana gu xa a muro
xayinye yee nafoloye teeni swo a pan; a sariyaxeeleni sɛnbɛye, a mɛɛ sɛnbɛye yee a
nafolo sɛnbɛye manye kan x'a sago i;
-ɲwon syen pa Mali jamanajwon guye, xɛɛnɛɛnna ma ponuma mwoye, xo ye jaati
guye sɛwɛye nabaa be saa tɛmɛlaamu sariya xuma;

-Ereson Peresidan xa in lee jamaawote pa. A ro xa ereson gu laamu senbe yee a merte tomo ni;

Serikili guye yee komini guye teme y'e senbe ye ni (Serikili Konseyi yee Komini Konseyi) manye xa payi jamaawote pa; ye biroye xa laamu senbe taanto taa; ye tomo ye xa Serikili Konseyi Peresidan yee Meeu ni ye hwoye x'e lee;

-Dure xa wele maa too man na lema ereson man te, a xa hwoon lee be saa ereson guye sariye hukumu xuma.

Jamana gu to i

-be sariyaleesenbe pendena too yaa Sena ni walima too tinan ni man xa sanga lo a la, xa payini sewe lagulani, hwoon na yaa laamusuu ni man xa kuni xawuranlele gu menteroye kire lagulani;

-be wote kubelwu guye kuseni walima fyel tinanye xari sila manye guye xa jamanajwon guye taanto taa Depite Polo g'i hake xo kuseya;

-waadu tulin ninji be dawarenye xari sila be Kabulwuye Konseyi Xolo laagwen laanda mwoxoloye, yaloye yee xalinbeye te;

-be ponuma mwo guye taanto wesen Mali Erepibiliki laamusuuye, xayinntoye tomo ya janye yee merentoye ninji.

Baabu 4na: Senbeyeye yee xayinyaye terenbaana

Suujwon 7na: Sonbolo guye dunɛ maa senbeyaye yee taantopexɛnye xa haana ye taran jamana gu yee Kabulɔwuye naan sila jamanajwɔnye yee payinbolɔye xaminsewɛye na xo bayi baana mayin i man xa ye sago ni.

Suujwon 8na: Be saa sariya manye xa b'e lee xuma, eresɔn guye hini xa xeele sɛwɛ karen xuma manye xa:

a) kirɛ, mwɔya yee toyi pilan yee kyɛnsye porogaramu ;

b) nɔɔxɔɔn gu teren;

c) payinto mwɔyapɔye naaxoloye taani yee ye nabɛɛ (nɔɔyixaran,xayinxaran,kɛndɛya, bilanto, danbe, syɛnye yee xibaruloyi, gula, jinsewɛ yee sanaama);

d) sɔ, dawamɛɛ, syɛ, fwoni nabɛɛ, ninjiye, jago, isiniye, suulaxayin, turisimu, ersɔnye naan ninji;

e) eresɔnye musaxalɛɛye yee ye wariyɛɛnaye;

f) be saa jamana gu xɛɛɛye xuma,ye jaatiye lanpoye yee ye kirɛpɔye taani yee ye kɛmɛ;

g) usuruye taani;

h) dunɛ kusɛpɔye, suupaleepɔye yee xɛnye ma walima xeri ye ga;

i) suupaleepoye loyi;

j) taawuye lee;

k) Kabulwuye naan korananboloya yee xanaaya;

l) Kabulwu poloosi yee ponye taana.

Suujwon 9na: Kabulwu senbe na sewe manye taani, y'a na jamana gu toolamwo man x'a pan gu baari a jon i laman, njwoni sewe gu wele xa waajibi ni. Kabulwuye naan senbeye xa tereenna sariya pa be saa bololaakyenni xuma.

Baabu 5na: Jamana gu taantopexen yee sariyabadu korosin.

Suujwon 10na: Jamana xa in toolamwo kwon yaa Kabulwu syen bele i man x'a taanto paxan sila kyeme nepes xo lakamu. Njwon hukumu i, a xa Goforonaman xagileyixo toyini porose xoloye xuma, a xa kori Kabulwu gu la kire yee mwoya kyensye pa yee nccwccwn teren syen pa.

Suujwon 11na: Jamana toolamwo gu ro xa Kabulwu kewaleye korsi b'a tono y'e xa sariya badu. Sariya xa njwoni korosin gu welenbaana nasye.

Suujwon 12na: B'a toyi jamana gu hiniye t'e kama a la, sonbolo guye ben a xuma maa a xa haana bolonxali na in wele jamana gu yee eresonye naanpo karen xuma:

- jamana gu walima porowa senbesuuye walima teme senbesuuye pa be xayin manye wele Kabulwuye ninji;

- kirɛɓwuye xayin in x'a sye nɔɔtinnafoloye;

-sewe tinan man syen xa lo kuni duɗɛɛɛ gu weleya i.

Baabu 6na: Musaxabɛɛ yee dawarenye

Suujwon 13na: Sariya hukumu i, be kori pon man xa seyina duɗɛɛɛ gu suujwon 8 g'i,ereson syen xa ma pon kori in takisiye,usuruye yee in lanpoye hake ma; a xa ma toriye taani be keɛɛma in kirɛpoye yee in kyensye ɗaniyaye ma.

Suujwon 14na : Jamana gu ɗa in xaan lo maa sagu swo 2018 juun ma, in xo dawaren xari be jamana gu kirɛpoye 30°/° teeni swo Kabulwuye pan bolɔjide syen pa, sango ponuma taa Kabulwuye pan, be saa mɛɗɛpoye manye xo in taani xuma.

Suujwon 15na: Jamana gu ɗa kirɛpo manye baa Kabulwuye kirɛɓwuye xayin ninji, sango nɔɔtinnafoloye, a xa ɗwonnye karen syegeni ye ma be saa mɛɗɛxoye xuma manye xo ye taani bolɛ.

Suujwon 16na: Jamana gu ɗa in xaan lo be :

- kabulwuye muro xa kyen xayinnto manye ma, teeni swo ye pan;

- Kabulwu Porowa Xayinlowu lemani mwɔye te, a xa in sindi ponuma mwɔye pa;

- mwɔlee nowuni Kabulwu Porowa Xayinlowu ninji, ɗwon xayinyaye taa xolo xa in lee ponuma mwɔye naan.

TAA III^{na}. LAKAMU YEE TAAŊA SƆWƆYE

Baabu 7na: Duŋɛpɔ xoloye

Suujwon 17na: Lakamu yee taanɔa sɛwɛye ɲabɛɛ xa in wele kuni duŋɛpɔye ɾɔ pa:

- jamana gu taa syɛn mwɔye xa tawa sɔɾɔdaasi yee taanɔaya kunuye ninji;

-sɔɾɔdaasi yee taanɔaya kunuye na tawa de sɛdɛ kwɔn naman ni man xa jamana gu sɛnbɛya ninji;

-sɔɾɔdaasi yee taanɔaya kunuye xɛɲɛnatori syɛɲɛni swo jamana gu taa syɛn i pɔɲɔpɔɲɔ.

Baabu 8na: Sɔɲjwɔntɛlɛni, leyɪ yee sɔɲnaakɛmɛ, sɔɲbayini yee murokɪrɛnto lɔyi

Suujwon 18na: Sɔɲjwɔntɛlɛni gu kun xa be sɔɲjwɔn guye jade kun b'a toyiya manye xa haana ye lee walima lo DDR porogaramu i. Ɔwɔn xa xɛlɛ wɛlɛnbaanaye yee sariya toyinaye pa MINiSiMA jidɛ pa.

Suujwon 19na Sonya guye duãɛ maa DDR Xayinsɛdɛ na in payini gofɔɾɔnaman yee murutitɔn manye ɲ'e sunɔɔ yaa duŋɛlɛlɛ g'i tɔɔlamwɔye xa man ninji. Ɔwɔni Xayinsɛdɛ gu yee duŋɛlɛlɛ gu kɔɾɔsin komite suu xa bɔlɔ sin xayin gu tɔɔ pa.

Suujwon 20na: Sɔɲjwɔntɛlɛni gu xa swo kyɛn syɛn, leyɪ yee DDR x'e weleya be sɔɲjwɔn guye lee jamana xayinlowuye ninji hali sɔɾɔdaasi yee taanɔa kunuye ninji,

walima b'e looni bilani kirento ka i. Sonjwon sire manye t'e lee xayinlowuye ninji, DDR tenji xa loyina njwonye ro la.

Baabu 9na: Sorodaasi yee taanaya kunuye syegeni

Suujwon 21na: Suunoo yee na xoro i dunjelele gi, sorodaasi yee taanaya kunuye myeninantoriye, xa syege pɔɔɔɔɔɔ swo ponuma taa gu syen i. Njwoni syegeni gu xa in wele MOKu/ MOC ro yanbaruya pa yee MINISIMA /MINUSMA jide pa.

Suujwon 22na: Ponuma mwo kuse xa lo njwoni sorodaasi yee taanaya kunu myeninantoriye guye niäi, hali a tomoyaye ninji sila njwon xo yaa saawu ni be be xoolan tin yee be njwoni ereson guye lakamu nowuni.

Baabu 10na: Sorodaasi yee taanaya kunuye myeninantoriye

Suujwon 23na: Sonya guye dunje maa lakamu syen pa, Taanja Gobisyeen (RSS)xa haana in wele man xa jadekume a sii manye xele ma yee Afiriki Kwonya yee Dunjan lele myeninaye manye x' a syen tinanye sewe sye.

Suujwon 24na: Dunjan korananbolbye jide pa, goforonaman xo dawarenye xari manye n kan, be sorodaasi yee taanaya laamusuuye payini manye xa jamana gu yee in lamini gu syen lakamu.

Suujwon 25na: Sonya guye dunje maa Koseyi na in payini RSS te Kabulowuye syen toclamwoye yee ye hinituuye xa man ninji sila be xagilejagabee wele jamana lakamu

yee a taana xuma baana mayin i, jadekume xa in wele payintoye, eresonye, jamana gu yee dupan seweye ma.

Suujwon 26na: Taana Gobisyeen (RSS) Konseyi xa xagile toriye lo senbe xoloye payini xayinlowuye tomoya i, pon man x'a toyi xawuran xa bye jamana gu jwonye naan yee xayin guye x'e wele nunusayi i.

Suujwon 27na: Taana Gobisyeen (RSS) hukumu i, poloosi xa in payini man laamu xa Kabulowuye ro sin be saa ye poloosi senbeya man xa taana ye te xuma.

Suujwon 28na: Payinto Xagilelamene Komiteye (CCLS) x'e payini manye xa jamana toolamwoye, eresonye yee payintoye toolamwoye, kabuye yee laanda laamuye toolamwoye saa bole; a laamu xa jamana toolasenbe gu sin.

Baabu 11na: Xerjamaaniãa son

Suujwon 29na: Sonya guye n'e xaan lo be xerjamaaniãa son yee sewe kuse manye xa xarina a ma in x'a sye nunube dawarenna yee dorogu toore; njwoni son gu xa in wele kabu dawarenye teme pa manye xa barana.

Suujwon 30na: Sonya guye dunje a ma be xayinlowu xerenxerenneye payini, y'a n kan be xerjamaaniãa yee jamanaye naan nunube dawarena son.

TAA IV^{na}: KIRÈ, MWỌYA YEE TOYI KYÈNSYE

Baabu 12na : Kyensye dawaren xerenxerenna

Suujwon 31na: Sonya guye dunε a ma maa a xa haana jamana gu na payinto kyensye xaliɲa gobi swo kabulowuye taanto xoloni ma yee ye jaatiye na dawarenye xari ye kyensye syen pa, man xa jadekumε ye laxaalaye ma yee man x'a tɔyi ye ɲabεεye x'e wele xoon a yee laadiriya i taa syen pa.

Suujwon 32na: Ereson pende walima kusε, sariya hukumu i, xa ma taanto toriye payini sila be ye kire yee mwɔya kyensye juunani, b'a tawa ye te bayi ye yanbaruye niäi, manye xa seyini kuni Dunεlεlε g'i.

Suujwon 33na: Ponuma Eresonye Kyensye Gere xo in myeni Eresonye naan Xagilelamεnε Kɔnsɛyi man niɲi Eresonye Polo xoloye tɔɔlamwɔye xa sayina bɔlε, x'a tɔmɔ i. ɲwɔni Kɔnsɛyi gu Xayin tenji xa loyina ɲwɔni ereson guye saabolεε ma, b'e hiniye kabuni sila ye kire yee mwɔya kyensye xo in lagulani.

Suujwon 34na: Kyensye Dawaren xεrεnxεrεnna xa ɲwɔni Gere gu sin man xa myɛnina sɔnya guye pa dɲan jidεnbɔlɔye jidε pa yee man musaxaye xa bayi Badaa Kyensye Nafolonan i.

Suujwon 35na: Dawaren gu kun xa be ponuma eresonye yee jamana gu ereson turɔye kyensye kεsεmani waadu niɲi man te xεlε juun 10 swo15 la. A xayin kɔrɔsin xa in wele Kyensye Gere gu xagilelamεnε Kɔnsɛyi rɔ pa be saa laamusuuye yee laamuye jidε xuma, manye xayin ni.

Suujwon 36na: Sonya guye dunɛ a ma, Dunɛlɛlɛ gu Kɔɔsin Komite hukumu i, maa”Mali Ponuma taa kyemɛ jadukumɛ sɛdɛ “(MIEC/Nord Mali)na in payini be Gere gu muro maagunye toyiya be paãandaya sɔn gon yee b’a kyensye sabati. Ŋwɔni sɛdɛ gu xa haana swo in xayin gu wele a lee sagu ma swo xayi siyon ma. A xa in mana Dunan Banki, Afiriki Kyensye Banki (BAD) yee Silanɛya Kyensye Banki pa, ye na dunɛ kuni sɛdɛ xayin gu kyen, gɔfɔɔnaman, dunan laamusuuye yee Gere gu tɔɔlamwɔye xagilelamɛnɛ hukumu i.

Suujwon 37na: Xayi pende Kyensye Dawaren Xɛɛnɛɛnna myɛnina xɔɔ i,wari mɛnɛ badu xo payini. wɔni badu gu xa be nafolo mɛɛto myɛni man tɔɔ xa Badaa Kyensye Nafolo ni man xa be yaa Kyensye Dawaren Xɛɛnɛɛnna gu musaxaye bɛɛya ni.

Baabu 13na: Paaxari Ponuma eresɔn guye kyensye jidɛ i.

Suujwon 38na: Be dunɛ sɛwɛ syɛn kyen, jamana gu xa kɔri ponuma eresɔn guye la kyensye syɛn pa in x’a sye a xa dunɛlɛlɛ g’i baana man i. Ŋwɔn laa, sɔnya guye dunɛ maa kire yee mwɔya kyensye sɛwɛ manye xa dunɛlɛlɛ g’i syɛn na na bayi in waadu i. Kii dunɛlɛlɛ Kɔɔsin Komite gu badu payini pananye, gɔfɔɔnaman xa lɛlɛ lo a la a xaanlɔyiye, a jaati gu hiniye yee ye wele waaduye xa man nirji kuni sɛwɛ guye xuma:

- mwɔya murɔmyɛnintoye;
- suutinɛxayinyaye hake yiriwa ;

- laajye taana ;
- So kyensye (so, daawamee, sye, dure);
- mwoyapoye myeni sila ponuma eresonye xo bayi lengenaya i ;
- nootinkirepoye xayinntoye yee kuujwon gula;
- xayinkire, xerenxerenma ma yaloye, xalinbeye yee sonjwon sireye te;
- xayinlowuye myeni payinto guye niäi;
- murökirento loyiye wele manye syegge bye bayi jamana tinanye niäi walima Mali gere tinanye niäi yee mwo paajeninaye;
- suulaxayin, turisimu, jago yee syenye;
- xaran yee toyi.

Suujwon 39na: Xaran yee toyi syen pa, sonya guye dure a ma be kuni dawarenye xari:

- be xaran porogaramuye kesemani eresonye seweye ma;
- be payintoye xoye yee ye sawaye yiriwa;
- be nooyixaran yee naanpaxaran senbeni xerenxeren ma syen na hiniya be xaran;
- be yopaxaranntoye taani eresonye niäi;
- be toyi xayinntoye yee pon sireye merentoye taani eresonye niäi;
- be awoni eresonye toyiye yiriwa payinto i, jamana i yee dupan i.

Suujwon 40na: Kyensye Xayinto xo in payini ereson kwon-kwon syen i be kori a ga xayinye wele i yee gɔfɔɔnaman xa be xayin manye wele njwoni ereson g'i. Xayinnto gu xa ereson gu laamu i, a xa Ereson Polo Xolo Peresidan hini i; njwon x'a ro to xayin gu wele i.

Suujwon 41na: Porogaramu-wanpaxo xa in myeni eresonye yee jamana naan sila be ye juun laman nafololoyi porogaramuye swansaani yee be taanto manye xa jamana ma waajibi ni, kire yee mwɔya syen pa xεεɲε.

Suujwon 42na: Jamana gu ɲa in xaanlo be Kabulɔwuye too loyi senbeni mayintye kirepoye yee suupaleepoye mɛnɛ yee ye xayin ninji, manye bayi payinto kirelowuye mɛnɛ yee ye xayin ninji, yee ye tɔnɔye manye kire korananbolɔya pa yee kire manye bayi ye yee jamana gu xawuran pɔnye i.

Suujwon 43na: Jamana gu ɲa in xaanlo be jamanaye naan korananbolɔya poroseye manye saawu bayi payintoye niñi yiriwa. Dawarenye xo ye xari be Kabulɔwuye too lo taamu manye jamana xa lee ye too la, xεεɲε, xawuran, xayin yee ye korɔsin ninji.

Suujwon 44na: Korɔsin Komite gu hukumu i, jidenbolɔye xa kyensye porogaramuye sεgεsεgε waadu yee waadu.

Suujwon 45na: A xa in mana dupan taantotuuye pa manye ɲa dawarenye xari walima ɲaniyaye lee Saaheli maasyen gereye i, yee xa be po man syen wele ye na ye tenji lo

panan panan Mali ponuma eresonye murɔye ɔ la yee ye namaataani jwona sila

laafye yee taɔɔa xo be gon.

TAA V^{na} : XAWURAN, KIIDIXUDI YEE HAADAMAJWON NOOTA SEWEYE

Baabu 14na: Xawuran yee kiidixudi

Suuɔwɔn 46na: Sonya guye dunɛ maa xawuran na in juunani tɛɛɛ xuma kuni seweye

xuma:

- be laafye, kwɔnya yee xawuran wanpaxolɛɛ myɛni;

- be laanda kiidixudi dawarenye xari; ɔwɔn laa Tɛɛɛ, Kiidixudi yee Xawuran
sɛdɛxayin na in payini;

- be Xayinsɛdɛ payini man xa yuruguyurugu yee porowa nafolo bayin sonno;

- be sɛgɛsɛgɛ xayinsɛdɛ payini man xa be ɔamɛɛ ɔunɔbɛsɛwɛye xuma manye ǎ'e
wele Mali jamana g'i kuni son gu too pa, mwo kuse gwɛye, siiya tunnnani gwɛye, xen yaloye
ma, yee xɛɔaama tinanye syɛn pa xuma;

- be syɛgɛ b'a se maa yaapɛni te in wele a badaa ɔunɔbɛsɛwɛye ma yee sɔnya guye
na ye xaanlo maa ye xa kɔri Sɛgɛsɛgɛ xayinsɛdɛ la in xayin g'i;

- manye ɔa ɔunɔbɛsɛwɛye wele, a yaa a sii man syɛn ni, hali manye ɔa yaloye,
yalonɔye, xalinbeye ɔanxada kuni son gu too pa, ɔwɔnye te jɛnni abadaa;

- be kɔri sariyasɛnbɛ ma sila sariya xo in badu jamana gu taa syɛn i;

- be kiidixudi baana gɔbi, ɔwɔn laa be kiidixudinto guye tulaani jamana gu ɔwɔnye ma,
be ɔaxibariya loon yee be jadɛkumɛ laanda kiidixudinbaanaye ma b' a tawa jamana pon
sariye te in laafuni;

- manye xa kiidi na hiniya be kɔrananboloye kirɛ son syɛn yee jamana ɔwɔnye n'e
xibaruni mayintye ye hageye xuma;

-be kiidixudiyaye yee ye xayinboloye, hali laanda kiidixudiyaye xaranni, b'e maani mayintye
sariya seweye xuma;

- be laanda kiidixudiyaye saɗa tinde sariyasɛnbɛɛya l sila ye xo hiniya be kiidi sɛwɛ karenye nabaa be saa ye payintoye toyiye, diinaye yee laandaye xuma;
-be saɗa lɔ laanda laamuyaye taanto la; ɗwon laa, b'e musaxaye lee yee b'e xoloni mayintye jamaa tyeminto syen i.

Baabu 15na: Haadamajwon noota sɛwɛye

Suujwon 47na: Dunan sariyaye in x'a sye OUA wanpaxolɛɛ man in lee 1969 juun yee ɗwon xa xalipanjwɔnye sɛwɛye xuma Afiriki i, yee 2009 juun wanpaxolɛɛ (Kanpaala wanpaxolɛɛ) man xa mwo xeelenaye noota xuma Afiriki i syen pa, sɔnya guye dunɛ maa dawarenye n'e xari pon man x'a toyi mwo xeelenaye yee xalipanjwɔnye na syegɛ bye ye payintoye i nowuntaama i, b'e noota, be kori ye la xayin yee bilani syen pa.

Suujwon 48na: Sɔnya guye x'a mana dunan haadamajwon noota sɛdɛye syen pa ye na kori ye la mwo xeelenaye yee xalipanjwɔnye mwoye nabɛɛ i.

Suujwon 49na: Sɔnya guye dunɛ maa haadamajwon noota tɔnye x'e tɛmɛ sago i, ye te kori taa sii la. ɗwon laa, sɔnya guye xa kori ye la ye xayinye too pa, **be ye to laayani politiki sɛwɛye** ma yee be ye xayinye taɗa.

TAA VI^{na}: DUNAN TURɔ SAXANYIYE YEE YE JIDɛYE

Baabu 16na: Sɔnya guye taantopɛxɛn

Suujwon 50na: Sɔnya guye tɛjɛɛ a i maa dunɛɛɛ gu syenkirɛ saawu xa bayi ye laadiriya ro i, ye ɗaniya mayin ninji yee ye paaxari niɗi pon man x'a toyi sɛwɛ manye syen xa seyina x'e baari ye syen pa swo xawuran, laafyɛ yee taɗa ma jamana g'i yee Mali yee kabu syen namataa ma.

Suujwon 51na: Sɔnya guye x'a mana politiki mwoye pa yee tɛmɛte kyɛmɛye pa, sango yaloye yee xalinbeye tɔnye pa, xibaruloyiyaye pa, laanda sɛnbɛye yee diina tomoye pa, ye syen □n'e paaxari sila mɛnɛpɔ man syen xa dunɛɛɛ g'i xo kirɛ.

Baabu 17na: Sawalenyaye taanto

Suujwon 52na: Sawaleniya guye y'a tomoya xa Aliseri sin, ro xa dunɛɛɛ gu saxanyiya ni; a ro xa dunɛɛɛ badu sɔnya guye pa tɛmɛ saxanyiya ni. ɗwon syen pa:

- hali wayi a xa taana sawaleni gu tin sɔnya guye naan;
- a xa sɔnya guye ladi y'a kan waadu man, dunɛɛɛ gu baari in syen pa i;

- ye xoriya xolo manye na bayi dunɛɛɛ gu baari niɛi in syen pa, sɛwɛye syen x'e lawan aro pan.

Suujwon 53na: Sawalenyaye x'e paaxari dunan syen juunani ninji sila ye xo kii b'e taa Mali pa, be kori a la dunɛɛɛ gu weleɲa i.

Baabu 18na: Dunan turo taanto

Suujwon 54na: Dunan turo xa dunɛɛɛ gu weleɲa saxanyiya ni, a xa in paaxari sila sɛwɛ manye syen xa too la jide niɛi. Xɛɛɛɛɛɛɛɛɛ ma :

- ONU, UA, CEDEAO, UA, OCI yee jidenbɔɔ turoye syen ɲ'e xaanɔ be dunɛɛɛ gu too tinde;
- a xa in mana UA Laafye yee Taɲa Kɔnsɛyi yee ONU Taɲa Kɔnsɛyi pa ye tɛmɛ na ye paaxari sila mɛɛsɛwɛ manye xa dunɛɛɛ g'i xo kire; ye na dawarenye xari be mwoye naxi manye syen n'a mana be dunɛɛɛ gu mɛɛsɛwɛye xada;
- a xa in mana dunan syen pa, ye na Kabunbɔɔya wele sila sɛwɛ manye syen xa dawarena na bayi ye syen pa in x'a sye: DDR, RSS weleɲa, ye na xɛɲaamaɲiɲa yee juɲubɛɛ dawarenaye son. Nafolo mɛɛɛ Badu too pa, ye na ye taawu nafolo lo jwona, nafolo man xa kori eresɔnye kyɛnsye la.

Suujwon 55na: Sonya guye dunɛ a ma kɔrosin yee sɛgɛsɛgɛ dawaren na in myɛni, Mali jwɔnye yee jidenbɔɔye too xa man ninji.

Suujwon 56na: MNUSMA, ONU xayinntoye yee dunan jidenbɔɔye syen taantoye yee ye jideye x'e wele ye jaatiye sariyaye hukumu ninji.

Baabu 19na: Dunɛɛɛ gu Kɔrosin Komite

Suujwon 57na: Sonya guye dunɛ a ma maa sunɔɔyɛɛ na in wele naman, Komite na in payini man xa Dunɛɛɛ Laafye yee Xawuran Mali ninji (CSA) gu kɔrosi yee b'a baari in syen pa.

Suujwon 58na: CSA ninji mwoye xa: Mali gofɔrɔnaman, murutiton manye ɲa ye sunɔɔ yaa dunɛɛɛ g'i, sawalenyaye (Aliseri man xa ye tomo ni, Burukina, Moritani, Nisɛɛri, Caadi, ONU, OCI, UA, UE). Dunan Ton Xolo Taɲa Kɔnsɛyi Mwo Duuminaye x'e xeeni ɲwoni Komite gu badu payiniye niɛi y' a muro xa ye ma.

Suujwon 59na: CSA peresidanya xa Aliseri ro sin; Burukina, Moritani, Nisɛɛri yee Caadi xa xumasaaye ni. Komite gu badu payini xa in wele Bamako, nkaa a xa ma in wele gere bɔɔ i ye saawu na be a tin. A badu payini xa in wele jamaa teelan tooyinkwon xayɛ syen, nkaa a xa ma badu payini xɛɛɛɛɛɛɛɛɛ wele.

Suujwon 60na: CSA xayinye xa:

- be sonya guye dunɛ sɛwɛ manye ma weleɲa kɔɔsi, b'a sɛgɛsɛgɛ b'a tawa a te lo MINUSMA taanto tana i;
- be dunɛlɛlɛ gu mɛnɛsɛwɛye wele waaduye taani yee be in duruxɔɔ ye na bayi in syen pa;
- ye sonya guye te bɔɔfaamu dunɛlɛlɛ gu taa karenye xuma, be in duruxɔɔ ye syen na faamu baana kwɔn i;
- ye sonya guye na xuwi bɔɔ xɔɔ i, be in duruxɔɔ ye xagilela na yaa kwɔn ni ;
- be gɔfɔɔnaman juunani maa dawaren man syen xa haana in xari, a na ɲwɔn xari be dunɛlɛlɛ ninji sɛwɛye baari ye syen pa, hali:

i) porowa mɛɛ yee a laamu xayinntoye payini ponuma taa g'i;

ii) sariya manye xa haana ye lee sila dunɛlɛlɛ ninjisɛwɛye xo bayi ye syen pa;

iii) teeni swo kabulɔwuye ninji ye muro xa kyen kireɔye, xayinyaye yee dawaren manye ma be saa ye taantoye ma sariya hukumu i;

iv) dawarenye xari pɔn man x'a tɔyi payinto mwɔye xa gɛɛya demokarasi sɛwɛ toriye ma manye xa dunɛlɛlɛ g'i, in x'a sye: woteyaye tɔɔ sawalɛlɛ tɔrini, be mwɔye juunani ye na ye tɔɔye sawa jyenilɛlɛ xuma, b'e juunani ye na wote ye payintoye i, be kɔri Kabulɔwuye la ye na ye tɔɔɔn laamuye yee xayinbaanaye payini.

Suujwon 61na : MINUSMA, UA (MISAHÉL), OCI, UE yee CEDEAO jidenbɔɔya i, xa kɔri CSA la dunɛlɛlɛ gu kɔɔsin yee a weleáa i.

Suujwon 62na: CSA xalipanlaamu gu ninji, a xa xayinsɛdɛsuu naaran payini manye tenji xa ɔyina kuni syenye pa: “poliiki yee laamusuuye sɛwɛye”, “lakamu yee taanja”, “kire, mwɔya yee tɔyi kyensye” yee “xawuran, kiidixudi yee haadamajwɔn nɔɔta sɛwɛye”.

Baabu 20na: Tɛmɛ sago kɔɔsin

Suujwon 63na: Sonya guye dunɛ a ma maa CSA Tɛmɛ Sago Kɔɔsinya na in lee man xa dunɛlɛlɛ gu weleáa jade kunu telenya xuma.

Xayin naaran syen, a xa in jadekumɛlɛlɛ bangeɲi jamaa gu te; ɲwɔni lɛlɛ gu xa sɛwɛ welenaye xaayi, a xa sɛwɛ xadanaye ɲasye yee mwɔ manye x'e saawu ni xaayi, a xa paasɛwɛye sye manye xa haana ye wele sila dunɛlɛlɛ gu xo syen kire.

Suujwon 64na: Jide man syen xa haana in wele Tɛmɛ Sago Kɔɔsinya gu te xa in tiimɛni sila a xo in xayin wele baana mayin i.

TAA VII^{na}: SARIYA SUUJWON LAWANYE

Suujwon 65na: Kuni dunɛlɛlɛ yee a lɛlɛkabunaye ninjipɔye te ma ye gɔbi n t'a to suunɔɔyɛɛya guye syen na dunɛ a ma, Kɔɔsin Komite gu xagile leena xɔɔ i.

Suujwon 66na: Lelɛkabuna guye xa duɲɛlɛlɛ taa ka ɾɔ ni, ye yee duɲɛlɛlɛ gu niɲipɔ turɔye syen lamankan sariya pan.

Suujwon 67na: Kuni duɲɛlɛlɛ gu xeele lowu xa kumɛ taa man syen sonya guye yee sawaleniya guye na ye suunɔɔ yaa a xuma .

LɛlɛKABUNA 1^{nan} : Naanpa waadu

Swo kuni naanpa waadu gu dawarenye b'e baari ye syen pa, mɛãɛ ãa in wele kuni dawaren guye xuma. Ye xa haana ye baari ye syen pa waadu niãi man x'a kunu bayi suunɔɔyɛɛ ma kuni duãɛlɛlɛ gu ma swo xayɪ tan yee sekin, walima xayɪ tanpende yee naaran ma.

Ŋwɔni waadu gu x'a toyi dawarenye x'e xari pɔn man x'a toyi Mali jwɔn guye xa xawura, Mali tori man xa kabuna xa in taani, demokarasi xa man niãi, syen toyi xa in labadu. A x'a toyi tɛmɛ Mali jwɔn manye guye xa duãan ãa pa gu xa syɛgɛ be b'e payi, xa murokirentolɔyi kirɛ, jidɛ xa in wele mwɔye tɛ, bayin ãa in wele manye xuma.

Naanpa waadu kiikunye yee a gulun

Naanpa waadu lowu xa kumɛ ye suunɔɔ na in yaa kuni duãɛlɛlɛ gu xuma. Ŋwɔni waadu g'i, swo sariya dawarenye yee mɛrɛ dawaren manye xa seyina duãɛlɛlɛ g'i b'e baari ye syen pa, dawaren xɛrɛnxɛrɛnnaye x'e xari Mali ponuma eresɔn guye mɛrɛnbaana xuma; ãwɔni dawaren guye kiikunye xa:

- Be sariyaye lee, b'e baari ye syen pa hukumuye niãi in x'a sye laamusuu politiki, taaãa kirɛ kyɛnsye, mwɔya syen, toyi syen, kiidixudi yee jamana gu xawuran;
- Be syɛgɛ wote sariya gu pa, pɔn man x'a toyi wote xa in wele payinto, eresɔn yee jamana g'i ,be sariyaye payini xuma manye kyɛn xa yɛɛna kuni duãɛlɛlɛ g'i;
- Be dawarenye xari pɔn man x'a toyi laafye xa bye, sɔnye lowu xa jɛnni, gɔbiye xa lɔ sɔrɔdaasi yee taaãaya kunuye niãi b'e xayintoyi sɛnbɛni be erepibiliki juu bangeni;

- Be dawarenye baari ye syen pa, ben ãa in wele manye xuma, be xenãaama ãiãa yee jaadiseweye son, be tɔɔbayi, belɛpalenge yee ɔaxibariya son;
- Be duãɛɛɛ gu xeeleni sariyaye labadu ye xa haana ye baari syen man pa.

Jamana gu wayi laamusuu guye xa xɛɛ ye xayin pa be jamana gu mara swo mɛɛsuujwɔn manye xa seyina kuni duãɛɛɛ g'i b'e payini.

- Syen tinan pa, xayi siyon suunɔɔyɛɛ xɔɔ pa duãɛɛɛ gu ma, senbe manye xa komini, sɛrikili yee Nɔɔru eresɔnye mara naanpa waadu g'i xa ye payini. Ye lee, ye toyi yee ye xayinnanbaana xo ye taani taa pende gu bɔɔfaamun xuma;
- Sariyaye xo ye lee sariyanan gu wote hukumu i be kuni duãɛɛɛ gu dawarenye baari ye syen pa;
- Gɔfɔɔnaman xo in duruxɔɔ be wote sariya tori lee Depite polo pa xayi 12 nun i;
- Wote guye x'e wele payinto yee eresɔn niãi be laamusuuɔwɔn manye xa kuni duãɛɛɛ g'i payini xayi 18 nun i a na kuseya syɛn.

LƐLƐKABUNA 2na: Lakamu yee taaãa

1. Taaãa dawarenye naanpa waadu i

Kuni duãelele gu kɔɔsin Komite xayinsede man xa taaãa xuma hukum i, Taaãa xayinsede (SET&SI/CTS) ãa in payini. A ãa Taaãa kyeme Komite (SETEY&MUSE/CTMS) man bayi Wagadugu duãelele g'i xayinye lee. Mwo toriye lo Taaãa xayinsede (SET&S) i 2014 juun seputanburu xayi kuu 16 i Alise:

a. Gɔfɔɔnaman, Murutitonye sɛde, Pilatifɔɔmu toɔlamwoye Taaãa xayinsede niã i yee

Kɔɔsin-segeɛge kyeme sɛde(EMOWU/EMOVs) niã i, hali eresonye suujwon guye x'a i

- Taaãa kyeme xayinsede komite (SETEY&MUSE) xo xele in xayinye pa saali Taaãa xayinsede gu (SET&SI) na in payini;
- SET&SI niã i mwoye xa: sɔɔdaasi yee taaãaya kunuye toɔlamwo tuumi, Murutitonye sɛde toɔlamwo siyon, Pilatifɔɔmu toɔlamwo siyon. Xa tawa a niã i xwa MINISIMA toɔlamwo pende (SET&SI peresidan gu x'a i) yee sawaleni sɛde toɔlamwo kwon, jamana tinan kwon-kwon syen kunu toɔlamwo kwon.
- Taaãa xayinsede xayinsɛweye xa:
 - Be son taani sonboloye naan;
 - Be segeɛge wele son taaninbariya xuma;
 - Be taaãa xɛãɛwele wele b'e segeɛge;
 - Be kunu guye payintoye toyiya, b'e tɛɛɛmani;
 - Be sonjwon sire guye leyi nɔwuni.

b. Xɛãɛ dawaren (MOKU/MOC) yee kyeme taaãa yaara payini

- Kuu 60 suunɔɔyɛɛ xɔɔ i duãelele gu ma, Xɛãɛ dawaren yee kyeme taaãa yaara x'e payini SET&SI hukum i;
- SET&Si xa Xɛãɛ dawaren ãa sye in x'a sye a niã i mwoye yee a welesɛweye. Syen bolɔfaamun xuma, a xa jadekume sɔɔdaasi yee taaãaya kunuye, murutitonye sɛde yee Pilatifɔɔmu toɔlamwoye lowu taani ma MOKU niã i;
- Ɔwoni xɛãɛ dawaren gu toɔmɔya xa Mali sɔɔdaasi kunuye jalatuu kwon sin. Murutitonye sɛde toɔlamwo kwon yee Pilatifɔɔmu toɔlamwo kwon xa s'a xuma;
- MOKU yee jamana tinanye kunu manye xa Mali nɔɔru niã i xa xayin bolɛ;

- MOKU xa kyeme taaãa yaara guye xeeãe b'e tomoya lee. Manye xa tawa ye niãĩ ãwonye xa sorodaasi yee taaãaya kunuye mwoye, murutitonye sɛde mwoye pilatiforomu mwoye be kabu MINISIMA yee jamana tinanye kunu manye xa Mali nooru i mwoye ma. Kyeme taaãa yaara panan xa in wele kuu 60 suunoooyee xoro i duãelele gu ma;
- MOKU teme xa murutiton sɛde gu sonjwon guye aĩai-aĩai jade kunu teleni waadu nomon niãĩ;
- Kuu 60 suunoooyee gu xoro pa duãelele ma, SETESI yee MOKU xa Mali Nooru taaãanbaana xeeãe. Ye taanto n xolo sonjwon guye teleni yee ye sonbayi niãĩ.Ŋwoni xeeãe gu menepo xa be yaa xagiletoyi ni sila gere guye ma golonya taaãa syen pa teleni yee leyi waadu, ãwonye kyen yee ãwonye xoro pa.

c. Sonjwonye teleni

- Kuu 30 suunoooyee duãelele gu ma xoro pa, SETESI xa teleninto guye toyini b'e teenemani, be in kire be sonbayi dawarenye xari. MINISIMA xa teleninto guye maamyeni kuu 120 nun i a na kusɛya syen; gere man xayin na loon, sonjwonye teleni xa in wele gon .
- Kuu 30 suunoooyee duãelele gu ma xoro pa,xayin manye guye ã'e se fewiriye xayin kuu18 2014 juun g'i teleni hukumu i SETESI xa auau lo ãwonye niãĩ, teleni teme lowukume waadu xa in palanbaasi.
- Kuu 30 suunoooyee duãelele gu ma xoro pa, murutitonye guye xa lele myeni b'a lo SETESI la, lele man niãĩ ye sonjwon hake yee ye sonnaaye x'e palanbaasi; ãwon xa in wele saradiye niãĩ manye aaye ã'e se fewiriye xayin gu kuu 18 lele g'i.

II. Sonjwon sireye leyi

Kuu 60 suunoooyee duãelele gu ma xoro pa, sonjwon sire guye leyi xayinsede xa in payini.

- Ŋwoni xayinsede man niãĩ mwoye xa sorodaasi yee taaãaya kunuye toolamwoye, murutitonye sɛde toolamwoye yee pilatiforomu toolamwoye ni xa xayin duãelele gu korosin komite gu pa;
- Peresidan sariyaleena xa leyi komite gu niãĩ mwoye, a xayinye yee a aĩainbaana palanbaasi. Peresidan gu xa mwo lee man xa toyina, syen xa duãena man te, be ãwon yaa komite gu kyenmwo ni;

- Kuu 90 suunwayee dualele gu ma xoro pa, leyi xayinsede yee jamana konsayi ERI-ESI-ESI xo sonjwonye lee saradiye, ye lowu yee ye loyi sorodaasi yee taaaya kunuye niai taani. Jala guye teme baanaye xo ye kesemani;
- Nwon hukumu i murutiton sedeye xo ye sonjwonye toosawalele xaayi, ye x'a fwo sonjwon manye n'e lee. Goforonaman, xayi tuumi nun i suunwayee dualele gu ma, xo dawarenye xari be awoni mwo guye lee. Nwon xa in wele leyi xayinsede yee jamana gu Konsayi korosin hukumu i be taa'a gobisyenye ERI-ESI-ESI wele;
- Leyi xayinsede gu yee jamana konsayi be taa'a gobisyenye wele xo ye xagilelaye lo sonjwonye jala kirenbaana yee yekyensye xuma. Murutiton sedeye niai, jala tin xa mwo manye sin awonye xo syege bye ye jalaye nini. Jala te manye sin yee manye t'a fwo ye na lee jutuuye naan xo bendebbe saraa kire walima lujuru saraa.

III. Sonnaakume, sonbayi yee leyi (DEDEYERI /"DDR")

Kuu 60 suunwayee dualele gu ma xoro pa, sonnaakume, sonbayi yee leyi (DDR) Xayinsede xa in payini too xuma

- Nwoni jamana Xayinsede(DEDEYERI) yee kuni dualele gu korosin komite xa xayin bole;
- Peresidan sariyaleena xa DEDEYERI xayinsede gu niai mwoye, a xayinye yee a aiainbaana palanbaasi. Persidan gu xa mwo lee man xa toyina, syen xa duena man te, be awon yaa xayinsede gu kyenmwo ni.
- Xa DEDEYERI xayinsede i politiki suujwon xolo, xayinsede muanye yee eresonye suujwonye; kuye syen xa xayin bole.
- sorodaasi yee taaaya kunuye tolamwoye, murutiton sedeye tolamwoye, pilatiforomu tolamwoye, minisirixoye tolamwoye yee kabulowuye guye tolamwoye xa tawa xayinsede muon guye niai.
- Kuu 120 suunwayee dualele gu ma xoro i DEDEYERI xayinsede gu yee kuni dualele gu korosin komite xa kyeme be DEDEYERI porogaramu myeni, syen xa poro man niai, syen xa duae man ma.
- MINISIMA /MINUSMA yee korananbolo turo guye xo jide wele b'a teai lo DEDEYERI xayinsede gu la.

- DEDEY&RI xayinsede yee eresonye suujwonye musaxaye xa bayi Goforonaman yee in jidenboloye xuma.
- DEDEY&RI porogaramu xa in baari syen pa jamana meresuujwon guye yee korananboloye pa.

IV. Sorodaasi yee taaaya kunuye syegeni

a. Kuu 60 suunwoyee dualele gu ma xoro i, syege xa in wele Peresidan sariyaleena pa, man aa taaaa gobisyenye Konsayi payini pon man x'a toyi murutiton sedeye toclamwoye yee kabulwu guye toclamwo guye xa kusaya, syen xa meaa gobisyeen guye ma, ye welenbaana ma.

- Kuu 90 suunwoyee dualele gu ma xoro i, Taaaa Gobisyeen Konsayi xolo(ERI-ESI-ESI/CN-RSS) xa segesegge wele lakamu yee taaaa syen xuma korananboloye jidenboloya niai yee jamaa gu teleye xoro pa pon man x'a toyi gobisyeen xolo guye x'e palanbaasi.
- Taaaa Gobisyeen Konsayi xolo (CN-RSS) xo taaaa syen xayinyaye guye syen welesewe yee ye taanto aase. A xo jadekum gereye baana ma (nowun xoloye, nowun muanye, fwon, pedde golonye, aaisyenye, waajibi xelasyenye, soxonye). A xo kiikun menenaye guye paaxaran (haadamajwonye taaaa, kiidixudi, kasoloyi yee sariya aaxiye baari ye syen pa, balaawuye son, lakamu xayinye, syereye teleni, segeseggeye, jamana gu nowxon taaaa, soxonye aabae, xibarukire, taaaa laamusuuye aabae yee ye korosin).
- Taaaa Gobisyeen Konsayi xolo xo kori sorodaasi yee taaaya kunuye la be segesegge yee korosin wele jamana gi yee payintoye niai, be sariyaye labadu xeeleni.

b. Kabulwu poloosi payini

- Xayi 12 suunwoyee dualele gu ma xoro i, sariya xo in lee be kabulwu poloosi payini b'a hiniye palanbaasi. Sariya gu xo awoni poloosi gu niai mwoye, ye leenbaana, ye xaranni yee ye merenbaana palanbaasi; sariya gu xo a yee taaaa xayinlowu tinanye naanye teme palanbaasi.

c. Payinto Xagilelamɛnɛ Komiteye(SESE&LI&SI/CCLS) payini

- Kuu 60 suunɔɔyɛɛ duãɛɛɛ ma xɔɔ pa, Peresidan sariyaleena xa Payinto Xagilelamɛnɛ Komiteye payini eresɔnye yee kominiye niãï (komite kwɔn xa in payini eresɔn laamu nɔwun i, kwɔn xa in payini komini kwɔn-kwɔn syɛn niãï).
- Mwo manye xa tawa payinto xagilelamɛnɛ komiteye niãï xa: kabuye toɔlamwɔye, laanda tɔmɔye, diina tɔmɔye, yalo kyɛmɛye tɔmɔye, xalinbe kyɛmɛye tɔmɔye. Komiteye guye x'e xagilelaye lo payinto mɛɛyaye yee a taaãayaye la. Ye xa xibaruye lo, mwɔye juuãani, ye x'e duruxɔɔ pɔn man x'a tɔyi jamaa gu fyɛpɔye xa kirɛ.
- Payinto xagilelamɛnɛ komiteye guye xa payi badu i xayɪ syɛn tɔmiãa kwɔn be taaãa dawarenye sɛgɛsɛgɛ, be in paasɛwɛye se.

LÊLÊKABUNA 3na: Kîrê,mwɔya yee toyi kyensye xayinye yee porose manye xa haana ye wele waadu tulin, waaduâɔn yee waadu paalaan niâi Mali Nɔɔru eresɔn guye niâi

I. Naanpa dawarenye

- duãɛɛɛ gu taa VI man xa Naanpa waadu xuma gu ãa dawaren manye xari, ãwɔni dawaren guye syen pa, sɔnbɔɔye guye xayinye yee ye porose seyina guye xa haana ye baari ye syen pa lagula i, pɔn man x'a toyi Mali Nɔɔru eresɔn mwɔ guye x'e nɛpɛɛ baa.
- **Xaran yee xaranni**
- be 2014-2015 juun gu walaalee xɛɛã Gawo, Tumudu yee Kidali eresɔnye niâi.
- Be ãwɔni eresɔn guye lekɔlijanye guye syen jade kun.
- Be jyɛntoye laajɛn lekɔlijan 314 niâi lekɔli na kii, be jyɛpɔye yee naaye lo ye la.
- Be lekɔlijanye guye xayin sɛnbɛni sɛwɛye pa in x'a sye:
 - Lekɔlijan bayinnaye guye maamyɛni;
 - Xarannaaye loyi(hali ãalaxonnaniɔye;
 - lekɔlimɔriye syɛgɛni bye Gaawo, Tumudu yee Kidali eresɔnye niâi.
- Be lekɔlinjwɔn manye ãa DEɛFU/DEF kîrê gu jɛn bye Tumudu yee Gaawo Akademiye niâi;
- Be lekɔlimɔriye lee kɔntaraye niâi naanpa waadu g'i;
- Be waadu xayin maanintoye taani , be naaye lo ye la(EAT);
- Be lekɔlinjwɔn manye ãa baki (Bac) kîrê tɔoye sawa, be taa ye tiãɛye tin lekɔlijan xolo guye niâi;
- Be kabu guye juuãani ye na xalinbe guye jango yaaãɔn guye syɛgɛni bye lekɔli i, ye na duumi a niâi;
- Be so yee daawamɛrɛ xarannto taani Kidali yee Tumudu, be naaye lo ãwɔni xarannto gu la;
- Be Gaawo so xarannto man tin xa Saaheli tɔo la gu maamyɛni.

2. Kɛndɛya

Be pɔn kɔri lɔxɔtɔrojanye hini ma (Sɛsikɔmu/CSCom, Seserɛfu/CSRef yee eresɔnye lapitaaniye):

- Naaye yee jiriye loyi pɔn man x'a toyi ye xa jyala wele ye hinɛn ma;

- loxotorojanye maamyeni yee ye naa loyi, loxotorojan manye xayin xa taana: 3 xa Gaawo, 3 xa Tumudu, 5 xa Kidali.
- Be loxotorojan xayinya manye tin xeele syegeni, be munalemani yee taaãa dawarenye xari ye te;
- Be loxotoroje lee xayin niãi kontara i pon man x'a toyi haadamajwon guye syen xa jyala kire ereson siyon g'i naanpa waadu i;
- Be jyala xerexerennaye kuuye taani (boojwonjyala, aajyala, opere) eresonye lapitaaniye niãi jamana gu lapitaani loxotoro xoloye pa;
- Be nowuntaama wele mwo kondonaye yee manye bayi tuãa pa te, pon man x' a toyi jyala swaão xa furaaya;
- Be xayinsedeye kiini be gowoye kyen yaa, b'e jyala;
- Be dawarenye xari be gowoye to mana, be taa xalinbeye tin jyẽããaya xa manye ma;
- Be teengowoye korosi ereson siyon g'i,b'e tyemi;
- Be loxotorojan manye tulin mwoye ma taani Kidali, Gaawo yee Tumudu.

3. Jinsɛwɛ

- Ji kirentoye maamyeni (ponpu tendeye, daawaye menitendeye);
- ponpu tende kwon soxowi Kidali;
- ponpu tende kwon soxowi Gaawo;
- jimere tende kwon soxowi Tumudu .

4. Payinto kire kyensye

Be jidɛye wele pon man x'a toyi so yee daawamere kirepoye xa tanna:

- kaxoye yee kabuye soxayinye kyensye;
- noolemaninpoye kuse;
- daawaye piki yee ye jyala waaduye xẽãã;
- aãone tyeye jitannimasiye myeni;
- nẽrẽbẽẽ xayinye myeni yaloye yee xalinbeye te syenye niãi in x'a sye so,daawamere, jago,mene yee suulaxayin.

Xayinye guye weleãaye

- Gofronaman xa in xaanlo be xayin yee porose seyinye guye baari ye syen pa xoonã niãi. A xa awonye wele a korananboloye yee kabuye guye toyini niãi.

- Gɔfɔrɔnaman xa in xaanlo be nafolo yee mwɔye lo be kuni xayinye yee poroseye wele, hali a na b'a tawa nafolo xa be in kama kɔrananbolɔye pa.
- kɔɔsin komite gu suujwɔn man xa mwɔya yee kirɛ kyɛnsye xuma xo taa kuni xayinye guye kɔɔsin yee a sɛgɛsɛgɛ niãi. Taa pende xayinsɛdɛ, taa pende mwɔye yee naanjyɛmuyaye/sawalenyaye guye tɔɔlamwɔye xa man niãi xo in baduye payini be sɛgɛsɛgɛye wele; a xa hini mwɔ kabu in ma be xayin guye wele;
- a xa in mana duãan jamana guye pa ye n'e tɔɔlo duãɛlɛlɛ gu xayin seyinye guye niãi;
- Gɔfɔrɔnaman xa in xaanlo be mwɔye taaãa in x'a sye xalinbe manye xa jantɔmɔ ni, misikiinaye, xalinbe xagilekiinaye, furuya yaloye, yalo jantɔmwɔye, xalinbe jwɔnãlãaye, luurunantuuye;
- Xayinye guye yee porose guye baari ye syen pa be mwɔ guye muro pananye myɛni, be paãandaya lɔɔyani, be kirɛ jiidini, be gulujuun kyɛnsye kiikunye kirɛ;
- sɔnbolo guye te haana poyi wele pɔn man kuni xayinye guye yee poroseye guye xa dandaraya walima xa taa;
- sɔnbolo guye xa ye xaanlo be jamana gu xayinyaye guye taaãa yee mwɔ manye xa xayin mwɔya syen pa.

II. Dawarenye waaduão yee waadu paalaan i

Duãɛlɛlɛ gu taa IV man xa Nɔɔru eresɔnye mwɔya, kirɛ yee toyi kyɛnsye sye hukumɔ i, juun laman dawarenye xa b'e xari, pɔn man x'a toyi kuni xayinye guye yee poroseye xa ye baari ye syen pa; ãwɔnye xa:

So, laajyɛtaaãa yee bilanto kyɛnsye, kuye xa b'e wele:

- Be jidɛ wele sɔyaye te sɔɔri, nɔɔlemaninpɔye yee pɔn tinanye syen pa;
- Be jidɛ wele sɔ yee daawamɛɛ xayinlɔwuye te, pɔn man x'a toyi si mayinye xa kirɛ jiri yee daawaye te;
- Be daawa kɛndɛya tabarini, be daawamɛɛ xayinlɔwuye taani toritye eresɔnye yee baadyɛ niãi;
- Be daawa jyala lo tuu la eresɔn kwɔn -kwɔn syɛn niãi;
- Be xayinya manye guye xa taana sɔyaye yee dawamɛɛyaye guye pa syɛgɛni bye, be xayinnaaye yee xeeleninpɔye lo ye la;

- Be áwómérénto myéni, be áwóye jén booye niái;
- Be jyépye lo mwóye la sénbɛ te manye ma jyénsɛwɛ syen pa ;
- Be jamana gu laajyɛtaaãa sénbɛni ;
- Be kunbabɛɛ dawaren sénbɛni pɔn man x'a tɔyi xɔriyaye x'e tyemi lagula i ;
- Be jamana gu taaãa napaa yɛna yee napaa bankiye hini sénbɛni kominiye niái ;
- Be jyépye lo mwóye la, hini te manye te ;
- Be jago yee xɛnye xeeleni gereye naan napaa mɛãɛ gere niái mayintye yee a te kirɛ gere manye niái ;
- Be payinto daawaye kirɛ yee ye jago jida;
- Be jyexolo gu, a áa guye, dawa xolo guye, boo guye yee jiáa guye sɔxɔwi, be xamu baari ye niái;
- Be jiriye tibi jiáa guye kooye xuma b'e taaãa, be jiriye tinanye tibi, pɔn man x'a tɔyi lumɛni swa xa kirɛ;
- Be fwonindaawaye yee ye bilantoye taaãa, pɔn man x'a tɔyi dugu yaara-yaara xa kyɛnsye kirɛ;
- Be bwoloye sɔn;
- Be áamɛnɛye wele sɔ yee daawamɛɛ xuma.
- **Payinto kirɛ kyɛnsye porogaramuye syen pa, kuye xa b'e wele:**
- Be xalinbeye yee yaloye lo kirɛ syenye niái ye kwɔn-kwɔn walima ye kabuna;
- Be nɛɛɛbɛɛ xayinye myéni xalinbeye yee yaloye te kyɛmɛye niái walima kɔpɔrɔtiifuye niái;
- Be xayintoye laajɛn kabulwu guye niái sila mwɔ guye xo xayin kirɛ;
- Be xalinbeye yee yaloye hiniye sénbɛni b'e kɛɛmani payintoye kirɛ laxaalaye ma;
- Be kɔpɔrɔtiifuye yee xayinlowu manye xa yaa xayinkirɛ saawuye ni jida wari syen pa walima syen tinanye pa;
- Be jidɛ wele tɛmɛte xayinyaye te, b'e hiniye sénbɛni, pɔn man x'a tɔyi ye xa yaa nɛɛɛbɛɛ xayinye te saawu ni;
- Be suulaxayinyaye guye xɛãɛ;
- Be suulaxayin nɔwunye payini Mali Nɔɔru eresɔn guye niái;
- Be taamu kirɛ yee xayinnaaye kirɛ nɔwuni ;
- Be swan xoloye payini, pɔn man x'a tɔyi eresɔn guye mwɔ guye xa lo bolɛ;

- Be porogaramuye xεεâε be kɔri xalinbeye la manye ā'e kirε xaran la, be kɔri yaloye la, xalinbeye la manye bayi lekɔli i jwona walima manye te lɔ lekɔli i ;
- Be xayinxaran wele suulaxayinyaye guye xuma pɔn man x'a toyi ye kirεpɔ xa kusεya, ye xa saãa bɔlɔ la;
- Be xayinye yaa tɔɔ xuma nεpεε xa kirε manye niãi;
- Be sɔ loyipɔye kirε nɔwuni, be jago syenye laajɛn;
- Be kirε xayinsyenye jiidini manye xa xarina toyi yee turisimu ma, toyipɔye yee hinipɔye ma ;
- Be nafolo xayinlɔwu muãɔnye jiidini;
- Be nɔotinnafolo isiniye jiidini Nɔɔru eresɔye niãi (nɔotinnafoloye mεnε yee ye bεε;

Mwɔyapɔye syenye hukumu i, kuye xa b'e wele:

- Syenye myɛni:
 - Be Kidali,Gaawo yee Tumudu syenye poyi bye syen xolo xuma man xa Sahara pεεε;
 - Gaawo- Burεmu-Tawusa;
 - Burεmu- Kidali;
 - Kidali-Timiyawuni(Aliseri soxon);
 - Anefisi -Tesaliti -Bɔruje Baji Mɔkutari;
 - Kidali- Menaka ;
 - Ansɔngo-Menaka- Anderabukani-Nisεeri soxon ;
 - Goma kura-Tumudu;
 - Duwansa-Tumudu;
 - Duwansa-Gaawo (maamyɛni);
 - Goosi-Guruma-Araruusi;
 - Boore-Xurεnse-Aka;
 - Muãa-Jaforɔɔ-Jya-Tεnεnwu –Yuwaaru;
 - Indelimani-Nisεeri soxon;
 - Ansɔngo-Tesiti-Burukina Faso;
 - Leere-Fasala;

- Pirindixulu jyerintoye myɛni Kidali, Tesaliti, Tawudeni, Menaka, Gaawo (maamyɛni) yee Gundamu.
- Kuujwɔn gulaloyi xayinnto yee gula loyinto man xa ɔ̃ɔ̃i gaswali la myɛni nɔwunye niɔ̃i in x'a sye Tumudu, Gundamu, Diire, Nafunke, Gaawo, Menka, Kidali, Tesaliti, Guruma-Araruusi, Ansongo, Tinesako, Abeyibara, Buremu, Duwansa, Tɛnɛnwu, Yuwaaru, Leere.
- Be Nɔɔru eresɔn siyon gu leni gaasi tiyo ma man xa Sahara pɛsɛ;
- Be bato fyɛɔ̃nto myɛni Banba, Diire yee Yuwaaru.

Mwɔya xayinlwu pananye kirɛ syen pa, kuye xo ye wele

- Be jɔgɔ lɔxɔtɔɔjanye maamyɛni pa manye tin bayin, be lɔxɔtɔɔjan toriye taani kabulwuye te;
- Be lapitaani taani Kidali yee Menaka;
- B'a toyi lekɔlinjwɔn manye xa bayi Nɔɔru i na burusiye kirɛ;
- Be jyala sɛnbɛni mwɔye te, mwo manye te payina gere kwɔn i , ɔ̃wɔn xa in wele sɛdɛye pa manye xa ɔ̃ɔ̃i-ɔ̃ɔ̃i be gowɔye kyɛn gwa yee b'e jyala;
- Be dawaren xari kɛndɛya syen pa gereye niɔ̃i, jyala pananye syen pa kabu guye niɔ̃i;
- Be lekɔlijan toriye taani Tumudu, Gaawo yee Kidali;
- Be jidɛ wele swo lekɔli kantiiniye ma;
- Be lekɔlimɔriye lo lekɔliye la mayinye xa xaranna mayintye, manye n kon;
- Be xaranlɛɛye yee xarannaaye lo lekɔlinjwɔn guye la, be gabeye lo lekɔlimɔri guye la;
- Be juuɔ̃ani gwolanye wele xalinbe guye duumi xuma lekɔli i, xɛrɛnxɛrɛn ma yaaɔ̃ɔ̃n guye;
- Be iniwɛrisiteye taani Nɔɔru eresɔn guye niɔ̃i, b'e suujwɔnyɛ xɛrɛnxɛrɛnnaye taani eresɔn kwɔn-kwɔn syɛn niɔ̃i;
- Be yopaxaran suujwɔnbɛɛ lagulani Nɔɔru eresɔnyɛ niɔ̃i, be yopa xaranntoye taani;
- Be xayinxaranntoye maamyɛni Kidali, Gaawo yee Tumudu;
- Be porowa fyɛlɛxaran liise kwɔn taani eresɔn kwɔn-kwɔn syɛn i;
- Be xayinxarannto kwɔn taani Nɔɔru sɛrikili kwɔn- kwɔn syɛn i;
- Be mɛninji lo mwɔye la hini te manye ma ;
- Be Gaawo nɔwun gu orobine ji sɛnbɛni ;

- Be Tumudu nowun gu orobine ji senbeni;
- Be sala soxowi bayi In Eseri swo InTebusaasi swo Kidali.

Toyi syen pa, kuye xa b'e wele:

- xayinlowu manye xa eresonye yee serikiliye niäi, be äwonye maamyeni, b'e jida; toyi yee hini xayinlowu manye xa Tumudu, Gaawo yee Esuku, äwonye temε x'e maamyeni, x'e jida;
- be tuu lo äamεnε la sεwεye xuma, manye xa lee toyi yee hini xuma, kaxɔfwɔye xuma, toyi yee hini nεpεεbεε syenye xuma;
- be tuulo Nɔɔru eresonye toyi yee a hini xayinyaye sεwεye la, in x'a sye jyεmunbɔɔyaye, swannun äalaxonnaniye, juun pende-pende äalaxonnaniye yee fεsitiwaliye.

